Sociaal-cultureel perspectief op Oudejaarsvuur Floradorp

Historie en identiteit/ stigma

Het Floradorp staat bekend als een hechte, enigszins gesloten gemeenschap met een sterke identiteit. In de jaren 20 van de vorige eeuw is het dorp (toen Tuindorp Buiksloterham) gebouwd om arbeidersgezinnen een waardige en gezonde leefomgeving te bieden. Floradorp was bedoeld voor de categorie: “moeilijke gezinnen met meer dan vier kinderen[1]”. Tot in de jaren zeventig zijn actief deze moeilijke gezinnen in Floradorp geplaatst. Floradorp staat dan ook vanaf het begin bekend als een asociaal dorp (“De Rimboe”) en deze identiteit (of stigma) is alleen maar sterker geworden. Het is dan ook logisch dat de gemeenschap zich naar binnen keerde, met veel organisatiekracht van en door dorpelingen. Het oudejaarsvuur is daar één van de voorbeelden van: *“Het kerstbomenfik was zozeer verbonden geraakt met de Floradorpse identiteit dat bewoners het nooit hebben willen opgeven. Al jaren verloopt het evenement relatief rustig, maar voor buitenstaanders bevestigt het fik nog altijd het beeld van een asociaal, onaangepast dorp waar de bewoners lekker doen wat ze zelf willen”*[2].

Floradorp nu

Vanaf de jaren negentig is ook in Floradorp ingezet op verkoop van huurwoningen, omzetting naar vrije sector huurwoningen en toevoegen van nieuwe woningen. Daarmee verandert het dorp ook door de een nieuwe instroom. Toch is nog steeds ca 67 %[3] van de woningen van een corporatie (Ymere). De SES (Sociaal Economische Score, een eenheid om sociale kracht te meten) van deze buurt (Bloemenbuurt Noord) is fors hoger dan het Amsterdamse gemiddelde: (43 tov 30). Er is dus nog steeds sprake van veel kwetsbare huishoudens, relatief veel kinderen in de leeftijd 0-17 en ouderen (66+) en een laag inkomensniveau.

Stemgedrag / Ondervertegenwoordigd Amsterdam

Vroeger stemde men in Floradorp voornamelijk CPN. In de loop der jaren is dit stemgedrag veranderd. In de twee dichtstbijzijnde stembureaus (Antoniushuis en Grand Café Noorderpark) zijn bij de tweede Kamer verkiezingen (2023[4]) respectievelijk PVV en GroenLinks de grootste partij geworden: Antoniushuis PVV met 317 van de 798 stemmen (GroenLinks PvdA als tweede partij met 169 stemmen) en Grand Café Noorderpark GroenLinks PvdA met 323 van de 844 stemmen. (PVV als tweede partij met 175 stemmen).

Het stemgedrag wijkt af van het Amsterdamse gemiddelde en de gemeenteraad is geen afspiegeling van de stemverhoudingen van deze stemlocaties. In de recent verschenen publicatie Ondervertegenwoordigd Amsterdam[5] wordt het proces van ondervertegenwoordiging beschreven:

---

[1] https://onsamsterdam.nl/artikelen/altijd-feest-in-de-rimboe-floradorp-zucht-onder-vooroordelen
[2] https://onsamsterdam.nl/artikelen/floradorpers-gaan-gebukt-onder-vooroordelen
[3] https://onderzoek.amsterdam.nl/interactief/dashboard-kerncijfers?tab=gebied&thema=overzicht&gebied=NK01&taal=nl
[4] https://maps.amsterdam.nl/atlas_verkiezingen/
[5] https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/ondervertegenwoordigd-amsterdam

“*Ongelijkheid in politieke participatie heeft als gevolg dat bepaalde groepen inwoners politiek ondervertegenwoordigd zijn. Het risico van die ondervertegenwoordiging is dat deze groepen en de overheid verder van elkaar af komen te staan.*

De behoeften van steeds dezelfde groepen mensen worden minder gehoord dan die van andere inwoners. Daardoor is de kans aanwezig dat gevoerd beleid ook minder goed voor hen uitpakt. Als gevolg hebben deze mensen ook weer minder vertrouwen in de politiek en participeren ze minder. Dat vormt een risico voor de werking van de democratie.”

Meer overheidsbemoeienis en meer regels zijn voor 'Floradorpers' een teken van wantrouwen naar het zelforganiserend vermogen van hun gemeenschap. In Floradorp is dan ook geen sprake van minder participatie. Het is juist dit vermogen om op hun eigen manier voor elkaar te zorgen waarin zij hun kracht vinden, in een wereld waar hier steeds minder ruimte voor lijkt te zijn. Het verbieden van het Oudejaarsvuur betekent dat het hart van de gemeenschap geraakt wordt.

Flora4life

Flora4Life is een stichting van bewoners van Floradorp. De stichting houdt zich onder meer bezig met onderhoud van tuinen van bewoners die dat zelf niet meer kunnen, organisatie van activiteiten voor kinderen (parkspeeldag) en met de organisatie van het Oudejaarsvuur op het Floraveld (inclusief huttenbouwen kinderdisco en dj). Sinds 2024 voert Flora4Life ook diverse werkzaamheden en activiteiten uit in opdracht van Ymere en het stadsdeel. Zo voert Flora4Life een deel van het groenonderhoud in het Floradorp uit, zowel in de OR als bij het bezit van Ymere. Ook heeft Flora4Life dit jaar de opdracht gekregen van Ymere en het stadsdeel om de jaarlijkse plantjesdag in de Bloemenbuurt te organiseren. Deze werd voorheen georganiseerd door een hovenier in combinatie met een evenementenbureau. De organisatie door Flora4Life lijkt in veel opzichten vruchten af te werpen omdat ze én goed samenwerken met andere maatschappelijke organisaties én een groot netwerk hebben in de buurt. In tegenstelling tot ervaringen rondom het Ouderjaarsvuur, is Flora4Life als partner in de wijk voor de bovengenoemde werkzaamheden zeer betrouwbaar gebleken. Daarnaast zijn ze een onmisbare schakel in allerlei buurtprocessen. Zo wordt nu vanuit community wealth building gekeken of ze een aanbesteding kunnen krijgen voor een deel het groenonderhoud in de buurt. Dit kan niet zonder vertrouwen.

Floradorp is een redelijk gesloten gemeenschap. Het is voor de gemeente lastig om vinger aan de pols te houden. Via Flora4Life heeft het stadsdeel een klein inkijkje in wat er speelt in de buurt.

De achterban van Flora4Life is zeer gehecht aan de traditie van het Oudejaarsvuur. De traditie heeft voor velen van hen een bijzonder grote

emotionele waarde. Voor hen staat het Oudejaarsvuur voor Floradorp en de Floradorpers. Elke maatregel om de traditie ‘uit te laten doven’ of te verbieden is voor hen een aanval op hun traditie en identiteit. In feite zijn er twee soorten achterban:
Achterban 1: bewoners die zich achter beslissingen en boodschappen van 5.1, 2, e en 5.1, 2, e scharen, ook als die inhouden dat het Oudejaarsvuur wordt afgeschaald of verboden.
Achterban 2: bewoners die zich tegen gemeente en Flora4Life keren bij afschaling of verbod Oudejaarsvuur. ‘5.1, 2, e zal het nooit toegeven, maar op een groot deel van de mensen die betrokken zijn bij het vuur lijkt 5.1, 2, e onvoldoende grip te hebben’.

Vooropgesteld dat het om een gesloten gemeenschap gaat, zijn er ook andere signalen van bewoners. Bijvoorbeeld die het Oudejaarsvuur wel aardig vinden, maar geen halszaak of geen band hebben met het Oudejaarsvuur of ertegen zijn.

Oudejaarsvuur
Met de komst van Flora4life heeft het Oudejaarsvuur een duidelijke organisator die de sociaal culturele waarde van het vuur benadrukt[6]. Daarbij wordt niet alleen het vuur zelf genoemd, maar ook de maanden van voorbereiding en aanverwante activiteiten voor en door de buurt. Vooral wordt benadrukt dat de periode voorafgaand aan het vuur in het teken staan van “*eendracht, samenhorigheid en teamwork*” door alle lagen van de samenleving. Niet alleen van de inwoners van Floradorp, maar ook is bekend dat oude Floradorpers speciaal voor deze week terugkomen om te helpen met de voorbereidingen en zich verbonden voelen met de gemeenschap.

Het oudejaarsvuur is daarmee meer dan alleen een vreugdevuur of een manier om de orde in het dorp te handhaven. Het hele jaar door brandt het vuur in de harten van bewoners en voormalige bewoners bij het samen werken aan een traditie en aan intergenerationele verbroedering tussen bewoners.

De vraag die nu voorligt is of in de discussie over de toekomst van het Oudejaarsvuur ruimte kan worden geboden voor deze traditie van samenkomst en verbroedering. En of het invullen van deze ruimte kan plaatsvinden op een inclusieve en participatieve manier.

[6] https://www.immaterieelerfgoed.nl/nl/page/4160/oudejaarsvuur-floradorp